

Posudek školitele na diplomovou práci Bc. Jaromíry Uhlířové

Antropologický profil dětí s diagnózou ADHD (attention deficit hyperactivity disorder)

ADHD je jedním z nejčastějších syndromů vývojové patologie (prevalence cca 6 %), charakterizovaný poruchou pozornosti a hyperaktivitou, dříve řazený pod termín lehká mozková dysfunkce (LMD). Častější výskyt je doložen u chlapců (3-5:1). Mezi popisované symptomy tohoto syndromu patří suspektní poruchy růstu a vývoje a odlišnosti i např. v poměru komponent tělesného složení. Mnoho studií však růstovou symptomatologii popírá a auxologické odlišnosti dávají do souvislosti s farmakologickou léčbou. Zadání diplomové práce mělo přispět k objasnění této problematiky.

Dominantním cílem bylo vytvoření referenčního souboru „zdravých“ chlapců (prokazatelně bez přítomnosti ADHD) ve vztahu ke kterému měl být definován antropologický profil souboru pacientů. Diplomantka zcela samostatně vyšetřila 186 chlapců ve věku 6-10 let z pražských základních škol, podmínkou zařazení do výzkumu byl kladný informovaný souhlas rodičů dítěte. Přísná kritéria non-ADHD souboru splňovalo 172 chlapců, z jejichž dat byl vytvořen referenční soubor. Sledováno bylo standardní antropometrickou technikou 8 výškových (délkových) rozměrů, 10 šířkových, 8 obvodových parametrů, 5 rozměrů hlavy, 14 kožních řas, dopočítány byly komponenty tělesného složení podle Matiegky, 2 projektivní míry a 2 indexy. Součástí vyšetření byl i sběr anamnestických údajů formou standardizovaného dotazníku. Sledované parametry a anamnestický dotazník byly totožné s parametry souboru pacientů z dětské kliniky FM v Motole, jejichž data jsme obdrželi od konzultantky projektu RNDr. Hany Kuželové. Soubor zahrnoval 46 chlapců ve věku 6-10 let s diagnostikovaným ADHD syndromem, chlapci nebyli medikováni. Statistická analýza souborů proběhla na Endokrinologickém ústavu v Praze pod vedením ing. Martina Hilla, DrSc.

Diplomová práce má 81 stran textu a 43 stran příloh (anamnestický dotazník, zákl. statistické charakteristiky sledovaných tělesných parametrů kontrolního souboru, grafické porovnání sestaveného kontrolního souboru s referenčními soubory – dvoufaktorová ANOVA, grafické vyjádření procentuálního zastoupení jednotlivých odpovědí anamnestických položek – chí-kvadrát test). V seznamu literatury je správnou a jednotnou formou citováno 60 literárních zdrojů. Členění práce odpovídá doporučenému schématu.

Bohužel prvotní zájem o spolupráci ze strany motolského pracoviště, resp. dr. Kuželové v průběhu práce opadl. Vše vyústilo v poměrně složitý a zdlouhavý proces získání anonymizovaných dat pacientů, který se podařil vlastně jen částečně. Původní záměr tak nemohl být z objektivních důvodů splněn, neboť oproti původnímu příslibu cca 90 jedinců jsme obdrželi soubor pouze 46 pacientů, navíc data pacientů byla neúplná, pouze ve formě SDS, v konečné formě v redukováném počtu sledovaných parametrů a bez identifikačních údajů jedinců a anamnestických dat, které tak nešlo párovat. Diplomantka byla postavena před nelehký úkol – vytěžit z těchto dat co nejvíce objektivních a statisticky doložených informací. Výsledky analýzy dat dokládají určitá specifika v somatickém profilu chlapců s ADHD, mnohdy však bez statistické signifikace či naopak klinického významu, často také v rozporu s pilotní studií ADHD dětí. Výsledný pokus o antropologický profil pacientů je pak pouze jakýmsi nástínem původně plánované formy, díky uvedeným skutečnostem však bez klinického významu.

Zapojení diplomantky do projektu bylo velmi spontánní a iniciativní. Uvedené objektivní skutečnosti, velmi výrazně limitující splnění cílů práce, nebyly z její strany ovlivnitelné. Základní úkol – sestavení kontrolního souboru a jeho profilování vůči aktuálně používaným normativům různých tělesných parametrů úspěšně splnila. Referenční soubor 6-10letých chlapců je tak k dispozici pro další růstové studie v naší populaci a to hlavně pro parametry, jejichž používané normativy jsou již značně zastaralé (tělesné složení, tloušťka kožních řas) nebo chybějí úplně (obvod pasu, rozpětí paží). Velmi oceňuji i velkou práci se statistickým zpracováním dat, které diplomantka prováděla sama, jen pod konzultačním vedením statistika. Zpracování DP je pečlivé i po formální stránce.

Z pozice vedoucího DP konstatuji, že diplomantka zadání úkolu splnila. Práce odpovídá požadavkům na diplomové práce v odborném studiu oboru antropologie a genetika člověka a doporučuji ji k obhajobě. Navrhuji klasifikaci výborně.

V Praze, dne 28. 8. 2012

doc. RNDr. Petr Sedlak, Ph.D.